

Předměty jmění společného připadají ovšem do společenství v tom stavu, s těmi právy i povinnostmi, jak jsou ke dni »a quo« s celým svým příslušenstvím.

Úpravou dluhů společných zabývá se § 1235.

Výklad paragrafu tohoto jest vzhledem k jeho obzvláštní stručnosti velmi obtížný a názory komentátorů a jurisprudence různé.

Zásadně dlužno mít na paměti, že předpis § 1235 neupravuje poměru mezi manželi a věřiteli, nýbrž vzájemný poměr mezi manželi, takže společenství statků, jak mezi živými tak pro případ smrti, nezakládá změny v osobě zavázaného a dluh zůstává dluhem onoho z manželů, který jej učinil.

Při společenství statkovém ručí manžel s manželem druhým neomezeně a osobně — krom případu, že oba manželé za dluh společně ev. solidárně se zavázali — pouze tenkrát, vznikl-li dluh vzhledem ke správě společného jmění manželem (§ 1238), neb byl-li učiněn ku prospěchu společného majetku (§ 1235).

Podle znění § 1235 jest povinen manžel převzítí polovici dluhů manžela druhého — zákon nemá na mysli případ, že dluhy převyšují hodnotu nabyté polovice, v kterémžto případě přechází v úvahu zásada již předem vyřešená, že totiž v případě předlužení neručí manžel za manžela druhého leč věcně, totiž polovici společných statků. Smlouvy, jež byly by uzavřeny mezi manželi na úkor věřitelstva, jsou pro ně bezúčinné.

Při společenství pro případ úmrtí nenabyl druhý manžel do »dies a quo« žádných práv ani povinností, neručí proto za manžela druhého do »dies a quo« ani osobně ani věcně.

Vzájemně postavení obou manželů po nastoupení »dies a quo« jest tedy toto:

Každý z obou manželů jest povinen, převzítí společné dluhy polovicí, nikoliv za neomezeného osobního ručení za tuto kvotu, nýbrž pouze za věcného rušení svým společenským podílem, ergo do jeho skutečné hodnoty.

Věřitelé nemohou se hojiti na jmění manžela druhého, nýbrž pouze na jmění jemu ze společenství statků připadlém, nemusí tudíž jměním svým na dluhy prvního manžela dopláceti.

Podle výmínečného ustanovení čl. 8. zák. obč. manželka obchodnice ručí za dluhy obchodní veškerým jměním, bez ohledu na práva manželova, jež mu přísluší ohledně správy a požívání, a bez ohledu na jiná jeho práva, na jmění tom sňatkem jemu zřízená.

(Pokračování.)

Výtah z pamětního spisu,

podaného notářskou komorou Pražskou a Spolkem notářů čl. ministerstvu spravedlnosti ve věci jazykového nařízení.

Ve spise tom poukazuje se zejména na následující praktické obtíže a žádá se o uvážení všech vývodů a sdělení bližšího stanoviska:

»1. Máme za to že nemůže býti sporno, že jazykový zákon a prováděcí nařízení vztahují se na veškeré listiny notářské (spisy i osvědčení v užším slova smyslu).

Podle dosud platného notářského řádu musí notář dle § 52. n. ř. notářský spis straně přečísti a se přesvědčiti, že odpovídá vůli strany.

Není-li strana mocna jazyka státního a spis notářský musí ve smyslu § 36. sepsán býti pouze v tomto jazyce (poněvadž strana není příslušníkem jazykové menšiny neb předmět není ve vztahu k okresu s kvalifikovanou jazykovou menšinou, neb

notářova působnost nevztahuje se na kvalifikovaný menšinový okres), nebude strana obsahu listiny rozuměti a přečtení spisu nebude pranic platné.

Jest tu ovšem možno dle § 63. n. ř. přibrati svědky úkonu, avšak mnohdy bude za těžko naléztí svědků, kteří by byli mocni jazyka strany a mohli posouditi, zda-li vysvětlení tlumočnickem neb notářem straně dané, bylo srozumitelné straně dáno, takže přítomnost svědků úkonu nebude nic platna.

2. Případ tento bude tím závažnější, bude-li se jednati o zřízení ústní poslední vůle strany státního jazyka znalé, při níž jest požadavkem zákona a podmínkou platnosti poslední vůle, že zůstavitel musí výslovně prohlásiti, že co bylo napsáno, jest skutečně jeho pravou poslední vůlí.

Prohlášení to nebude moci učiniti, bude-li pořízení sepsáno v jazyce neznámém, a svědkové úkonu, neznalí jazyka strany, nebudou moci dosvědčiti, že projevil zůstavitel souhlas s pořízením, učinil-li projev ten v řeči jí opět neznámé.

3. Ještě hůře tomu bude při notářském spise dle § 61. sepsaném s nýmým neb hluchonýmým, neznalým jazyka. Tu měla by strana spis notářský sama si přečísti a potvrditi výslovně, že spis četla a správným uznala, což nebude moci učiniti nejsouc jazyka toho znalá.

4. Další obtíž bude osvědčování usnesení valné hromady, jež odbývá se v jazyce menšinovém, není-li tu všech podmínek § 36. vlád. nař.

Notář vystaven jest tu nebezpečí, že třeba by měl jazykovou kvalifikaci, přece nesprávně do protokolu přeloží návrhy neb usnesení učiněná, zejména tehda, budou-li obsahovati zvláštní technické výrazy, jež neodborníku jest těžko přeložiti.

Máme za to, že nelze tu tvrditi, že při osvědčování usnesení valných hromad jde o projev strany, jež mohl by býti ovšem jen za předpokladu § 36. vlád. nař. pojat do protokolu v jazyce menšinovém, neboť není to projev strany vůči notáři, jakým jest podání strany, nýbrž jest to projev strany interní a dlužno proto projev ten pojeti do protokolu v jazyce menšinovém.

5. Dle jazykového zákona a vlád. nař. není dovoleno žádnému notáři v naší republice s ohledem na § 36. vlád. nař. osvědčovati (sepisovati listiny a osvědčení) pouze v jazyce menšinovém a tu se může lehko státi, že spis notářský neb protokol sepsaný v jazyce státním a menšinovém nebude — pokud se tkne obou kontextů — plně souhlasiti, což zavdá mnohdy příčinu ke sporům, neboť dle vládního nařízení jsou oba kontexty původní a bude soudům za těžko rozhodnouti, který kontext jest správný.

6. Tutéž námitku nesprávnosti bude moci vzněsti strana i při spise neb protokole, sepsaném pouze v jazyce státním, jehož není znalá a může tvrditi, že nedostalo se jí notářem neb tlumočnickem v jejím jazyce náležitého a správného vysvětlení.

7. Vyskytá se dále sporná otázka, zda-li jest přípustno, aby notář při sepisování spisů neb protokolů připojil k nim přílohy, sepsané v jazyce menšinovém, když jest mu listinu sepsati pouze v jazyce státním. Otázka ta bude zejména ožehavá při osvědčování usnesení valných hromad společností, odbývajících valnou hromadu v jazyce menšinovém, když předloží a žádají za připojení listin, sepsaných v tomto jazyce. Notář nemůže tu ani přílohu tu přeložiti do státního jazyka a připojiti k protokolu, neboť by osvědčoval něco, co se s pravdou nesrovnává, neboť předložen byl nikoliv překlad, nýbrž orginál v jazyce menšinovém.

8. Velice spornou jest otázka, jak si má počínati notář, jež jest úřadovati pouze v jazyce státním, obdržel-li od příslušníka jazykové menšiny nějaký příkaz osvědčení, sepsaný v jazyce menšinovém, na př. výpověď z bytu, předložení listin atd. —

Má tu notář listinu takovouto, jež obsahuje vlastně podání strany, dole I. hlavy vládního nařízení nepřipustné, poněvadž není sepsáno v jazyce státním, odmítnouti, či může je eventuelně sám předložit, připojiti k protokolu?

9. Při přísném výkladu jazykového zákona a vládního nařízení nesměl by notář ani směnku, sepsanou nikoli v jazyce státním, protestovati, je-li oprávněn osvědčovati pouze v jazyce státním.

Důsledek ten byl by dalekosáhlý a pokládáme jej za ne- možný.

10. Mnozí notáři jsou oprávněni osvědčovati také v jazyce menšinovém. Někteří jsou i tlumočníky jazyků menšinových i cizích.

Požaduje-li se od takovýchto notářů překlad listiny do jazyka menšinového neb cizího pro cizí stát, připojovali až dosud stvrzovací doložku o správnosti překladu buď v jazyku menšinovém, resp. cizím neb státním a menšinovém, resp. cizím.

Notáři, kteří nyní směji osvědčovat pouze v jazyce státním, musili by stvrzovací doložku napsati pouze v jazyce státním. Doložka ta nebyla by pro cizinu ničeho platna, a kdyby notář měl doložku tu opět přeložiti do jazyka menšinového neb cizího, opět by musil doložku stvrzovací přepsati v jazyce státním, a tak by to šlo do nekonečna.

Důsledek toho by byl, že nebylo by tlumočnictví v republice čsl. vůči cizině možné a další důsledek by byl, že v cizině musel by tlumočnick jazyka státního stvrzovací doložku notáře zdejšího přeložiti a potvrditi.

To vše platí o tlumočnicích vůbec, nejen o notářích.

Při přesném výkladu jazykového vládního nařízení nesměl by notář, jenž smí osvědčovat pouze v jazyce státním, ani ověřovati podpisy na listinách, sepsaných v jiném jazyce, ani pověřovat pravost opisů listin takových, neboť listiny takové, jemu předložené, jsou patrně jen přílohami ústní žádosti stran a přílohy takové nesměl by notář ve smyslu čl. 7. vlád. nař. ani přijati.

Přísné provádění jazykového zákona působí, jak viděti v praxi, nesmírně obtíže a jest skutečně na újmu celého notářského stavu.

Strany, zejména německé, nežli by dopustily, aby listiny sepsovány byly pouze v jazyce státním, raději vyhýbají se notářskému osvědčování, obcházejí zákon, zejména zákon ze dne 25. VII. 1871 čís. 76 a vyhledávají advokáty, žádající od nich sepsování listin soukromých v jazyce německém.

Případů takových vyskytlo se již hojnost, ano stal se v moravském okresním městě případ, že notář jako soudní komisař, projednávající pozůstalost, sepsal, poněvadž tu byly podmínky § 36. resp. III. hlavy vlád. nař., projednací protokol česky a německy, strany odmítly jej podepsati, šly k advokátu, který ihned oznámil, že projedná pozůstalost písemně a předložil pozůstalostní výkazy v řeči pouze německé, které soud. ve smyslu § 36. vlád. nař. přijati musel.

Následek toho všeho bude, že veřejné listiny notářské a protokoly osvědčovací stanou se vzácnou výjimkou a téměř vyhynou, což bude mít pro notáře účinek přímo katastrofální.

Také v soudním komisařství přestane veškerá působnost notářů, neboť německé strany raději dají si projednati pozůstalost písemně, nežli by svolily k projednání pozůstalosti v obou jazycích, tím méně v jazyce státním.

Notářstvo jest známo svou loyálností a jistě nelze, zejména notářstvu českému, vytýkati toho nejmenšího, pokud se týká národního cítění a smýšlení.

Notářstvo české vitality jazykový zákon, avšak ihned po jeho vydání upozornilo slavnou vládu ve svém odborném časopise na to, že na notáře zákon ten se dobře nehodí a že nebylo zcela pamatováno na zvláštní povahu notářského úřadu.»

Ustanovení opatrovníků notáři jako soud. komisaři z osob, v kanceláři notářské činných.

Notářská komora v Praze obdržela oběžník ministerstva spravedlnosti z 2. února 1926 č. 5178/26, v němž se notáři upozorňují, aby neustanovovali (resp. nenavrhovali) za kolisního opatrovníka osobu v kanceláři zaměstnanou.

Odůvodňuje pak ministerstvo svůj pokyn takto:

»Z ustanovení všeobecného občanského zákona a zákona o řízení nesporném plyne, že opatrovník má stejné povinnosti jako poručník a že soud ustanovuje jeho musí dbáti stejné opatnosti, jako ustanovuje-li poručníka. Zvláště jde-li o opatrovníka pro střetnutí se zájmů, je nezbytno, aby nezletilce zastoupila osoba, která dovede ze znalostí místních, rodinných a majetkových poměrů dobře posouditi, zda navrhované právní jednání, prohlášení atd. zájmům zastoupeného vyhovuje. I soud sám potřebuje mnohdy, má-li si zjednati vhodný podklad pro posouzení, zda má právní jednání schváliti, takového nestranného posudku.«

Notářská komora pokusila se přesvědčiti ministerstvo zvláštním podáním, že postup nepovažuje za závadný. Ministerstvo trvá však na svém názoru.

Proto notářská komora, stotožňujíc se s názorem ministerstva, doporučuje, aby notáři neustanovovali resp. nenavrhovali členy své kanceláře za opatrovníky v řízení pozůstalostním.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Třeba zápis firmy určitého znění byl již dovolen, má soud rejstříkový přece z moci úřední dle 2. odst. čl. 26. obchod. zák. zakročiti a naříditi případně opravu, bylo-li původní znění firmy připuštěno jen z omylu ať skutkového nebo právního, neboť nikdo nemůže nabýti práv proti zákonu. Návrh na takové zakročení rejstříkového úřadu může učiniti kdokoli a navrhovatel, dotýká-li se vyřízení jeho zájmů, je také legitimován ke stížnosti.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 10. března 1926 R I 15/26. Obchodní soud v Praze Firm 16.299/25.)

Firma Ma podala k rejstříkovému soudu návrh, aby soud z úřední moci dle čl. 26 obch. z. zakročil proti firmě Ms, by neužívala toho znění firmy, jak ho užívá.

Rejstříkový soud návrh ten zamítl, jelikož prý dle čl. 26 obch. z. lze zakročiti z moci úřední jen tehdy, když firma užívá znění firmy jí nepřisloušícího.

K rekursu firmy Ma bylo usnesení to zrušeno a soudu rejstříkovému uloženo, aby se znova ve věci usnesl a při tom uvážil, zda-li znění firmy, jak ho firma Ms užívá, neodporuje zákonným předpisům o tvoření firmy, při čemž jest nerozhodno, že firma ta byla rejstříkovým soudem na základě snad jeho skutkového neb právního omylu do rejstříku ve znění užívaném zapsána, neboť nikdo nemůže proti zákonu nabýti práv.

Dovolacímu rekursu firmy Ms nejvyšší soud nevyhověl. Odůvodnění: Po stránce formální nutno předem řešiti otázku, zda byla veřejná společnost »Ma« legitimována k podání stížnosti do usnesení rejstříkového soudu, jímž nebylo vyhověno její žádosti, správně podnětu, aby z moci úřední byl proveden výmaz firmy »Ms« a aby bylo této akc. společnosti přikázáno, by změnila příslušné znění stanov. K uvedenému otázkám jest přisvědčiti.

Dle čl. 26. odst. 2. obč. z. má rejstříkový soud z moci úřední zakročiti proti těm, kdož užívají firmy, jež jim dle předpisu prvé knihy třetího titulu obchodního zákona nepřislouší.

Podnět k tomuto zákroku může vyjíti od kohokoli jako při každém zakročení v zájmu veřejného pořádku. Pokud pak oznámení učinil interestent, mající právní zájem, aby proti-právní stav byl odstraněn, nemůže mu býti odepřeno ani právo rekursu proti usnesení rejstříkového soudu, jímž bylo odepřeno opatření ve smyslu jeho oznámení, tedy jeho návrhu, takže jsou tu podmínky § 9. čís. pat. z 9./8. 1854 č. 208 ř. z. V tomto případě prohlásila firma »Ma«, že se pokládá za pří-mou interestentku, což ostatně vyplývá z celého jejího postupu, který směřuje zřejmě k tomu, aby akciová společnost nepoužívala ve své firmě osobního jména »M«, které tvoří také součástí její firmy.

Právním tedy rekursní soud stížnost této veřejné společnosti podrobil úřednímu jednání a nemohl ani rekurentku poukázati dle čl. 27. obch. z. na pořad práva.

Prisvědčiti jest však také právnímu názoru rekursního soudu, že jest nerozhodno, že jde o firmu, zapsanou již v obchodním rejstříku, neboť kdyby bylo správným, že tato firma byla utvořena proti předpisům obchodního zákona, a přes to na základě skutkového neb právního omylu zapsána, nestala se tím firma přípustnou, poněvadž nikdo nemůže nabýti práv proti zákonu. Zápisy, jež se přiči zákonu, nemohou však, jakmile skutečnost ta vyšla na jevo, nadále trvati a jest právě věcí rejstříkového soudu, aby ve smyslu čl. 26. obch. z. vydáním příslušných příkazů zjednal nutné změny. Rekursní soud posoudil tedy věc správně po právní stránce.

-r-

Nelze pro dvě firmy různé, třeba patřily témuž majiteli a byly zapsány v obchodním rejstříku u téhož soudu, opověděti prokuru neb jinakou změnu jedinou žádostí.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 9. března 1926 R I 161/26.)

Majitel dvou protokolovaných firem opověděl jednou žádostí obchodnímu soudu k zápisu do obchodního rejstříku prokuru Bovu pro obě firmy.

Rejstříkový soud vrátil opověď k opravě, aby stala se pro každou firmu zvláštní žádostí s potřebnými přílohami.

Rekurs zůstal bez úspěchu. Také dovolacímu rekursu nebylo vyhověno. Důvody:

Nelze sice přisvědčiti právnímu názoru nižších soudů, že firma je právnickou osobou, neboť firma není ničím jiným, než